

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

1

1904

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ἐν σ. 87 δέον νὰ προστεθῆ ἄρθρον *Sozopolis* μετὰ παραπομπῆς εἰς τὴν ἐν σ. 82 ἐν τοῖς περὶ Χάλκης μνημονευομένην περὶ τῶν ἐξ αὐτῆς κωδίκων πραγματείαν τοῦ Ἀ. Παπαδοπούλου Κεραμέως.

Αὐτόθι δέον νὰ προστεθῆ ἄρθρον *Trapezunt* μετὰ μνείας τῆς τοῦ *Zachariä von Lingenthal* Reise in den Orient σ. 313 καὶ τῆς πολλάκις ἀνωτέρω μνημονευθείσης πρώτης ἐκθέσεως τοῦ *Em. Miller*.

Rapport sur une mission scientifique en Turquie par *M. Hubert Pernot* répétiteur de Grec moderne à l'École des Langues orientales vivantes (Extrait des Nouvelles Archives des Missions scientifiques T. XI). Ἐν Παρισίοις (Imprimerie Nationale). MDCCCCIII. Εἰς 8ον σ. 5-129 [117-241].

Εἶνε γνωστὰ αἱ πρὸ τριακονταετίας περίπου ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἀρξάμεναι μελέται περὶ τῶν παρ' ἡμῖν δημοδῶν μελωδιῶν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἐπέδειξεν ὑπὲρ αὐτῶν ὁ εἰσηγησάμενος τὴν περὶ αὐτὰς ἀσχολίαν *Bourgault-Ducoudray*. Ἐπὶ τὰ ἴχνη τούτου ἔβη ὁ ἐκδότης τῶν ἐν τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ περιλαμβανομένων 114 μελωδιῶν ἐκ Χίου. Ἄλλ' ἡ διαφορὰ εἶνε, ὅτι ὁ μὲν *Bourgault-Ducoudray* εἶνε μουσικός, ὁ δὲ *Pernot* φιλόλογος ἀσχοληθεὶς μάλιστα περὶ τὴν νέαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ γνωστὸς εἰς τοὺς ἐπαίοντας ἐκ τῶν περὶ αὐτῆς δημοσιευμάτων αὐτοῦ. Αὐτὸς δ' ὁμολογεῖ ἐν τῇ προεισ-αγωγῇ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀμάθειαν περὶ τὴν μουσικὴν (*ma grande ignorance en fait de musique*). Πῶς λοιπὸν κατώρθωσεν ὁ γλωσσολόγος νὰ περισυλλέξῃ καὶ ἐκδώσῃ δημοτικὰς μελωδίας; Τοῦτο διηγείται αὐτὸς ὁ *Pernot* μετὰ πολλῆς σαφηνείας. Ἐντεταλμένος ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ Ὑπουργείου τῆς παιδείας νὰ περιοδεύσῃ χάριν γλωσσικῶν ἐρευνῶν τὴν Χίον κατὰ τὰ θέρη τῶν ἐτῶν 1898 καὶ 1899 καὶ περισυλλέγων τὴν ὕλην, ἣτις θέλει περιληφθῆ ἐν τῇ ἤδη ἐκτυπουμενῇ συγγραφῇ αὐτοῦ *En pays turc. L'île de Chio*, παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ γραμμόφωνον *Columbia*, εἰς ὃ ἐνεψάλησαν ὑπὸ διαφόρων ἰθαγενῶν καὶ ἐναπετυπώθησαν αἱ περισυλλεχθεῖσαι μελωδίαί. Ἡ δὲ κατὰ τὴν ἐξαγγελίαν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ γραμμοφώνου ἀναγραφή καὶ παρασῆμανσις τῶν μελῶν ἔγεινεν ὑπὸ τοῦ Παύλου *Le Flém*, ἀπο-

φοίτου τοῦ Ὤδείου (Conservatoire) τῶν Παρισίων. Εἶνε δὲ τὰ μεμελισμένα ἄσματα παντοῖα, χορευτικά, ἐν οἷς βλέπομεν ἀντιπροσωπευόμενον σὺν τοῖς ἄλλοις τὸν συρτὸν, τὸν Βολισσιανὸν, τὸν τρίπατον, τὸν Πυργούσικον, τὸν δετὸν, τὸν σμιχτὸν, τὸν διπλὸν, ἄσματα κατὰ τὴν βάρπτισιν, νανουρίσματα, γαμήλια, μυρολόγια, ἀλεστικά, τοῦ θερισμοῦ καὶ διάφορα ἄλλα.

Καὶ αὐτοῦ τοῦ Pergot ὢν ἀμαθέστερος περὶ τὴν μουσικὴν, δὲν δύναμαι νὰ ἐκφέρω γνώμην περὶ τῆς μουσικῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Ἀλλ' ἀγγέλλων τὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ θεωρῶ μὲν ἀναγκαῖον νὰ εὐχαριστήσω αὐτὸν ὡς Ἕλληνα διὰ τοὺς μόχθους οὓς ὑπέστη πρὸς περισυλλογὴν τῶν μελωδιῶν τούτων, νὰ συστήσω δὲ τὴν μελέτην τῆς γενομένης ἐφαρμογῆς τοῦ γραμμοφώνου πρὸς ὁμοίους σκοποὺς καὶ ἐν περιπτώσει καταφανοῦς ἐπιτυχίας τὴν διάδοσιν αὐτοῦ καὶ παρ' ἡμῖν.

Ἄφ' οὗ ὁ τρόπος τῆς χρήσεως αὐτοῦ εἶνε τοσοῦτον ἀπλοῦς, οἷον περιγράφει αὐτὸν ὁ Pergot, καὶ δύνανται νὰ χειρισθῶσι τὸ ὄργανον καὶ οἱ ἥκιστα μουσικοὶ, εὐχῆς ἔργον εἶνε νὰ ἐπεκταθῆ ἢ δι' αὐτοῦ ὑπὸ Ἑλλήνων φιλολόγων καὶ ἄλλων φιλοπατρίδων, ἔστω καὶ μὴ ἀσχοληθέντων εἰδικῶς περὶ τὴν μουσικὴν, διάσωσις τῶν δημοδῶν ἐκείνων μελωδιῶν, αἵτινες εἶνε σὺν τοῖς ἄλλοις μία ὄψις καὶ ἐν τμῆμα τοῦ ἔθνικοῦ βίου καὶ αἵτινες ἀπηχοῦσι κατὰ μικρὸν καὶ φθείρονται ἢ ὅλως ἀπόλλυνται ὑπὸ τῆς εἰς τὰ νεώτερα ἤθη μετατροπῆς. Ἴσως δὲ δύνανται καὶ εἰς ἄλλον σκοπὸν νὰ χρησιμεύσωσι τέλεια γραμμόφωνα, εἰς τὴν ἀποτύπωσιν τῶν διαλεκτικῶν κατὰ τόπους διακρίσεων περὶ τὴν προφορὰν τῆς δημῶδους ἑλληνικῆς, τοῦθ' ὅπερ ἔσται οὐκ ἀνάξιον λόγου γλωσσολογικὸν σπούδασμα.

Ἐν τέλει θὰ ἐπιτρέψῃ ὁ φιλόπονος συγγραφεὺς μίαν παρατήρησιν. Μνημονεύων τῆς Συλλογῆς ἔθνικῶν ἄσμάτων τοῦ μουσικοδιδασκάλου Ἀντωνίου Σιγάλα τῆς ἐκδοθείσης ἐν Ἀθήναις τῷ 1880 καὶ παρατηρῶν, ὅτι τινὲς μὲν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδομένων δημοδῶν μελωδιῶν μετασχηματίζονται χάριν τῶν λεπτοφυστέρων ὠτων καὶ μεταγράφονται ἠλλοιωμέναι πρὸς συνοδίαν κλειδοκυμβάλου, τινὲς δὲ παρασημαίνονται κατὰ τὸν λειτουργικὸν τρόπον καὶ μένουσι διὰ τοῦτο ἀπροςπέλαστοι εἰς τοὺς πλείστους τῶν Εὐρωπαϊκῶν μουσικῶν, προσθέτει ἀναμιμνησκόμενος καὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὤδείου, τάδε· N'en soit tira-t-il pas un jour quelque Hellène qui se consacra à l'

étude des airs de son pays? Ce serait une belle tâche. Καὶ ὁμολογῶ μὲν, ὅτι δικαία εἶνε ἡ εὐχὴ τοῦ φιλέλληνος Γαλάτου, ἐπικροτῶ δὲ καὶ γὰρ εἰς αὐτήν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησιμονηθῇ, ὅτι ὑπάρχει κίνησις τις περὶ τὸ τοιοῦτον ἐθνικὸν ἔργον καὶ ὀνόματα ἀνδρῶν, ἅτινα θὰ ἦτο περίττον νὰ ὑπομνήσω ἐνταῦθα, δεικνύουσιν, ὅτι κατενοήθη ἤδη ἡ τοιαύτη ἀνάγκη.

Plan eines Corpus der griechischen Urkunden des Mittelalters und der neueren Zeit. (Bestimmt zur Vorlage bei der zweiten allgemeinen Sitzung der Association internationale des Académies, London 1904). Ἐν Μονάχῳ. 1903 (Verlag der K. B. Akademie der Wissenschaften). Εἰς 4ον σ. 124.

Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος μάλιστα ἔγεινε καταφανὴς ἡ ἀξία τῶν ἐλληνικῶν δημοσίων γραμμάτων ὡς πηγῆς τῆς βυζαντιακῆς καὶ μέσης ἐλληνικῆς ιστορίας. Οὐκ ὀλίγα δὲ τοιαῦτα ἔγγραφα ἐξεδόθησαν ἔκ τε τῶν ἐλληνικῶν καὶ σλαβικῶν χωρῶν καὶ τῆς Ἰταλίας τοῦτο μὲν ἐν ἰδίαις συλλογαῖς, τοῦτο δ' ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασιν ἢ ἄλλοις βιβλίοις. Ἀλλὰ τὰ δημοσιεύματα ταῦτα ἦσαν σποραδικὰ, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ προϊοῦσα εἰς τὰς ἐκδόσεις βυζαντιακῶν κειμένων ἐφαρμογὴ τῆς αὐστηρᾶς κριτικῆς μεθόδου τῆς κρατούσης ἐν τῇ ἀρχαίᾳ φιλολογίᾳ καθίστανεν ἀναγκαίαν νέαν πλήρη καὶ κριτικὴν ἐκδοσὶν ἀπάντων τῶν περισωζομένων τοιούτων ἐγγράφων. Ἦδη δὲ τῷ 1892 ἐν τοῖς ἐμοῖς Byzantinische Desiderata (ἐν Byzantinische Zeitschrift Τόμ. Α' σ. 190) ὑπέδειξα τὴν ἀνάγκην τῆς περισυλλογῆς καὶ κριτικῆς ἐκδόσεως τῶν χρυσοβούλλων τῶν αὐτοκρατόρων, τῶν ἀργυροβούλλων τῶν δεσποτῶν, τῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἄλλων τοιούτων ἐγγράφων. Ἐτι δ' ἐπιβλητικωτέρας σὺν τῷ χρόνῳ ἀποβάσεως ταύτης τῆς ἀνάγκης, ἡ Βαυαρικὴ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ὑπέβαλε τὸν Ἰούλιον 1900 εἰς τὴν ἀρτισύστατον Διεθνῆ ἔνωσιν τῶν ἀκαδημιῶν (Association internationale des Académies) τὸ σχέδιον ἐκδόσεως Συντάγματος τῶν ἐλληνικῶν δημοσίων γραμμάτων τῶν μέσων αἰώνων καὶ τῶν νέων χρόνων. Οἱ δὲ τὸ Πάσχα τοῦ 1901 ἐν Παρισίοις τὸ πρῶτον συνελθόντες ἀντιπρόσωποι τῶν ἀκαδημιῶν, συνιδόντες τὴν σπουδαιότητα τοῦ